

ALICE RENARD

LA CÒLERA I EL DESIG

Traducció de CRISTINA GARCIA MOLINA

LaBreu
Edicions

*Cler et riant furent li oel
An la teste au vaslet sauvage*

CHRÉTIEN DE TROYES

PART I

mare

El meu pollet, la meva petita, jo que t'he format al ritme dels secrets del meu ventre, finalment t'he vist fer-te gran. A pesar de tot. A pesar de totes aquelles coses incomprensibles i que t'anaven en contra.

pare

No estava preparat per ser el pare d'una nena així. Avui, aviat, d'aquí a poc, ja no serà més una nena. S'ha fet gran. Però jo no estaré mai fet per ser el seu pare.

mare

Pasto la massa del pastís i penso en tu. Les teves expressions tossudes i cànides, a qualsevol edat, se superposen i m'absorbeixen. Soc feliç. Sé que ets aquí, en aquest moment, a alguns metres darrere la meva esquena, al sofà verd del menjador, mirant la llum, amb les parpelles mig tanca-des. I aquesta imatge és com la foto de la coberta de tots els meus records que ara fullejo.

pare

Sempre ha sigut víctima d'una forma de debilitat, a la qual ningú mai no ha gosat posar realment un nom.

Entendrà si més no que avui ens alegrem pel seu aniversari?

Nosaltres, que l'hem tirada endavant amb molts sacrificis...

mare

Jo, la teva mare, ho sé: quan els teus ulls traspassen, quan la teva mirada se'ns escapa entre els dits, és perquè entens coses que nosaltres no entendrem mai.

pare

L'entendràs, si més no, la nostra alegria senzilla d'avui? Digues: sabràs si més no compartir-la? Gairebé cada nit somio que la Maude està embarassada de nou. I em desperto suat. Perquè quan li poso la mà sobre la panxa, són encara i sempre els teus ulls, Isor, que em sembla veure a través de la paret de la seva pell. Els teus ulls, Isor, que certament tenen el color dels meus, però que no tenen la meua mirada. No, aquesta mirada, segurament, no és meua. On he anat a parar dins teu? On?

mare

Dins les teves trenes, al vespre dels dies de primavera, sempre s'hi troben coses inesperades. Quan passes moltes hores fora i després tornes, quan t'asseus sobre el tamboret petit de la nostra habitació perquè et pentini, quan els meus dits desfan les trenes que han fet al matí, sempre hi ha, entre els flocs de cabells, petits tresors. Pollen, pètals de dent de lleó, trossets d'escorça, brins d'herba, i fins i tot també una tisoreta.

Digues, filleta meva, com t'ho fas, per recollir tot això? Per què les coses s'enganxen a tu quan vagabundes? És dins els manyocs que les trobem, enfonsades en els teus cabells negres. Al principi tenia por. Ara me'n ric i t'ensenyó les coses que trobo perquè responguis al meu riure. Tu, sempre, tu em dediques un somriure, com si fos del tot natural, i fins i tot a vegades et poses vermella, com si volguessis mostrar-me un tros de la teva intimitat, tan difícil de tocar.

pare

Les seves llàgrimes, sobretot, em fan por i se'm fan estranyes. Impossibile reconèixer-s'hi, ni jo ni ningú, en aquestes llàgrimes. De vegades, semblen llàgrimes àcides o resina d'un foc. Li cauen per la cara amb tal patiment, i per causes tan inexplicables o absurdes, que tot consol sembla, d'entrada, inútil. No es pot parlar de *caprici*. Gairebé ve de gust parlar de *dol*.

És en les llàgrimes que un endevina un dolor que deu ser ben seu. Un dolor indescriptible, més enllà de tot. No més enllà en intensitat, no. Simplement, té lloc fora d'on jueuen els dolors ordinaris. Es troba més lluny, més profund, en una altra capa, absolutament inextirpable. *Al marge* de tota versemblança. Collat al seu ésser amb cargols de ferro.

mare

Tan bon punt s'adona que ha deixat entreveure la seva ferida, s'arronsa amb un pudor ferotge i, gràcies a un miracle de la seva naturalesa, de seguida es mostra alegre, una alegria sincera i esclatant. Una alegria que comença com

una mena de disculpa per haver-se deixat veure i que acaba en una autèntica hilaritat infantil.

pare

O bé, al contrari, plora torrencialment, sense que hi hagi res a fer per calmar-la. En realitat, en aquests moments, sembla gairebé alleujada, sembla aprofitar a fons aquesta metamorfosi del dolor en tristesa i, tant en la pena com en l'alegria, es lliura completament a la seva emoció, fins a quedar-ne del tot buida.

mare

Potser ella no ho sap, però jo la miro quan balla. Balla sola i sense música. S'aixeca i aparta totes les andròmines de la catifa de la seva habitació. Amuntega tots els seus *tresors* pels racons, d'una manera que podria semblar negligent, però que no ho és. I després els seus peuets comencen a martellejar el terra amb una gràcia inexplicable. És aleshores que m'acosto per mirar-la.

pare

En general, l'Isor, als seus tretze anys, fa uns gestos que semblen desmanegats o insegurs. No segueix cap mètode per agafar els objectes (cullera, sabó, bolígraf, bufanda), sinó que ho fa sempre *a la seva manera*, reinventant sense parar un repertori inacabable de moviments. Normalment, aquests gestos són unívocs, apresos de memòria dels altres. Però l'Isor no aprèn, ni en això ni en la resta. Prefereix ser

ferma amb la seva pròpia idea del moviment: un moviment sense moral ni passat, que es burla obertament dels mil·lennis de civilització que l'han precedida. No adopta ni els gestos propis de la seva edat, ni els del seu sexe, i li és del tot indiferent el que es consideri convenient o útil.

mare

Quan balla, un ritme entra dins seu i ja no la deixa. Cada moviment és al seu lloc exacte, dins una harmonia captivadora. No és ni un vals ni un tango ni jazz ni un fox-trot. És tot el seu cos que es converteix en la música que té dins el cap. I quina música deu ser... Gairebé inaudible. És com tots els ritmes africans a la vegada, tocats a tots els tambors del món, que l'estripen de cap a peus seguint una aritmètica innegable, però terrible. Cada membre vibra, alhora amb una energia singular i un mateix ímpetu. És com els vuit braços del pop: cadascun amb el seu cervell, però coordinats de vegades pel cap, quan una mateixa necessitat els reuneix. Tot pot canviar d'un segon a l'altre, i dos minuts consecutius no s'assemblen mai. Però, de tant mirar-la, he acabat per entendre que cada dansa tendeix irresistiblement cap a un bressol. Cap dura més d'una hora. I sempre, a mig camí, alguna cosa comença a aparèixer. És un color que puja a l'horitzó, que s'infla amb dolçor. Els gestos es tornen fluids, com recitats: la dansa és llavors pràcticament una pregària que hauria tingut dins seu des de fa molt, que hauria tingut temps de meditar, de mastegar, i que acaba sortint. Tot s'acaba en una regularitat esquinçadora i majestuosa, com si hagués ballat sobre música clàssica. Llavors el seu cosset deixa de moure's i s'estira a la catifa, immòbil, amb un somriure als llavis.

pare

L'Isor sempre s'ha negat a aprendre. Com a mínim, des que en tenim record. No ha volgut aprendre a parlar. No ha volgut aprendre els nostres noms. Mai, somrient-nos des del bressol, com els altres nens, no ha exclamat tota contenta: «Papa!» o «Mama!». Mai una paraula, ni que fos curta, que tingués sentit o que s'adrecés a nosaltres. S'ha negat a aprendre a menjar d'una altra manera que no fos amb les mans; s'ha negat a aprendre a dibuixar, la música, l'equitació o qualsevol altra cosa. Mai no hem pensat que poguéssim enviar-la a l'escola (i els metges es van veure obligats a estar-hi d'acord). Quan, als quatre anys, vam provar de fer-li algunes classes a casa, tan bon punt li posàvem un quadern a la tauleta i un bolígraf a la mà, i li fèiem el gest d'escriure el seu nom, o bé esclatava a riure (un riure sobirà que semblava dir-nos «tot això és perfectament ridícul»), o bé s'enfurismava amb una còlera negra, tan intensa com una tempesta que trigava hores a apaivagar-se, o bé, simplement, s'aixecava i marxava, com si res no hagués passat, o com si no hagués entès el que li demanàvem.

Així que, als seus tretze anys, què sap? Res que tingui valor. No sap que la Terra és rodona, no sap què és un adjectiu, no sap llegir les hores, no sap què és un pare ni que la genètica, normalment, ens uneix.

Hi penso sovint i em pregunto com pot viure sense res, en un món que per a ella deu ser aleatori o absurd. Jo estava convençut que això era el que l'encoleritzava: no entendre res... Però el cert és que tampoc fa cap esforç per *entendre* res de res.

mare

En Camillio pensa que l'Isor és idiota. Els metges, en el seu moment, van pensar que era invàlida. Jo penso que ella entén l'essencial i només l'essencial, i que no vol, sobretot no vol, embolicar-se amb la resta. Sé que s'enfronta a alguna cosa d'una força extrema que nosaltres no veiem. A això, a aquest invisible, a aquest irracional, ella el mira directament als ulls, amb els seus iris blaus com l'alegria. Estic convençuda que és això el que l'esgota, que és precisament a això que dedica tota la seva energia, fins al punt de no voler-ne perdre ni un gram per a una altra cosa.

De tota manera, tots ens reduïm a hipòtesis —això és el que l'Isor suscita en nosaltres, hipòtesis—, i aquesta és, doncs, la meva. I a en Camillio, que em pregunta constantment com pot ser ella la seva filla, li responc: «Té el teu coratge. Té la teva intransigència.»

pare

Quan cada matí, per la meva feina, em penjo en el buit, lliscant pels gratacels de vidre, faig el mateix acte de coratge. Em penjo en el no-res, amb el meu únic reflex al davant, el meu cos encordat al mig del cel, i em dic que, si sé fer això, potser seré capaç d'enfrontar-me a la meva filla.

mare

Jo sé que l'Isor se'n recorda, jo sé que ella avança cap a algun lloc. Dins el seu desordre, dins la seva còlera, dins el seu mateix pànic, ella avança. Ho sé.

pare

Aquell dia no devia tenir ni cinc anys. L'havia duta al parc. Sorprenentment, tot anava amb normalitat, sense gaires entrebancs, fins i tot havia començat a parlar amb altres pares. I, de sobte, a l'altra punta del terreny de joc, una mare es va posar a cridar. A l'extrem del sorral, dos cossos petits estaven enredats amb una violència increïble, enrotllats l'un sobre l'altre com serps, sense que poguéssim distingir qui era qui, la meva filla o el seu fill. La massa era en moviment, en fusió, en enrotllaments espasmòdics i atroços. Estàvem petrificats. Quant de temps va durar? D'aquells dos petits éssers entrelaçats s'escapaven uns crits febles d'esforç. Cap crit de dolor. Quan finalment es van separar, ens hi vam llançar al damunt, plorant, massa tard. Ells, el seu fill, la meva filla, no ploraven. Estaven irreconeixibles per les ferides i per la pols. Durant la lluita, l'Isor havia comunicat a l'altre la seva mirada de brasa i d'orgull. Ells es miraven i nosaltres ploràvem. Per a nosaltres, per a tots els que érem en aquell parc (fins i tot els que no havien vist res), el temps s'estirava com un cop de puny i no es movia res més que les nostres llàgrimes. Cada nen tenia al coll les marques de les mans de l'altre. Havien volgut matar-se? Si haguessin mort, ho sabíem, s'haurien matat alhora, al mateix instant exacte. Però, havia sigut una escena de mort o una escena d'amor? Les imatges s'havien clavat als nostres ulls, d'aquell niu d'escurçons, d'aquell niu de braços tendres i roses. Abans de la lluita, no havíem sentit cap provocació, cap insult. Semblava que s'haguessin llençat l'un sobre l'altre per un acord silenciós, com una escena apresada de tota la vida. Havia estat l'Isor qui l'havia hipnotitzat, de la mateixa manera que

ara ens deixava estupefactes? O cadascun havia reconegut en l'altre la mateixa *bogeria*, aquella ànsia de veure allò que feia vomitar la violència, compartir-la com una cosa íntima que es regala? Les seves dues cares irreconeixibles semblaven repetir: «L'emoció és una violència. L'emoció és una violència.» Finalment, l'altra mare va agafar el seu fill pel braç. El present havia reaparegut. Ja no vam tornar mai més a portar l'Isor a aquell parc.

mare

La idea de les trenes va ser meva. Els cabells llargs li quedaven bé. Els tenia gruixuts i ondulats com jo. Quan jo tenia la seva edat, la meva mare també em feia trenes. Les trenava fort, amb petits gestos bruscs que no m'agradaven. Jo, els cabells de l'Isor, els pentino com una carícia. Al principi era només perquè no se'ls fes malbé quan sortís, quan esclatés de còlera o senzillament quan es trasbalsés. M'havien dit que així no podria fer-se mal (enganxar-se'ls en algun lloc, o fins i tot que s'encenguessin, perquè Déu sap de què és capaç!). I després, de seguida li va agradar. Sota les trenes, si no t'hi fixes, podria semblar una nena obedient i no una petita salvatge. Una tarda de primavera havíem anat a comprar juntes. (Feia molta calor, a les botigues hi havia aire condicionat.) En una botiga es va dirigir de seguida cap a un rotlle de cinta de vellut blau fosc, unes quantes tonalitats més fosques que els seus ulls. Divertida, el vaig comprar tot sencer, sense saber encara què en faríem. De tornada a casa, l'Isor va enfonsar la seva maneta desastrada dins la meva bossa per treure'n el rotlle i desembolicar-lo. Va jugar-hi posant-se'l entre els cabells. Des d'aleshores, cada matí, hem